

Desigualtats en la protecció social

Josep Farrés, Javier López i Lluïsa Moret

El sistema de serveis socials: una resposta a les desigualtats

El marc actual

La necessitat de suport, facilitant prestacions i recursos, davant la vulnerabilitat i les desigualtats, degudes a la manca d'autonomia per afrontar les necessitats bàsiques de la vida, és la raó de ser i l'objecte del sistema de serveis socials.

El context social, la forma de viure a les nostres societats, i el marc demogràfic, conseqüència dels èxits en l'allargament de vida, en l'atenció de les malalties agudes infeccioses i el maneig de les malalties cròniques i la discapacitat, han posat de relleu els límits del sistema sanitari i la importància dels serveis socials per oferir instruments que garanteixin una adequada gestió i atenció de la necessitat i de les demandes, com a garantia de l'estabilitat i el desenvolupament de la societat. La societat no es pot desentendre, i no es desentén arreu, d'aquestes demandes.

El debat i les contradiccions apareixen per raons ideològiques i els interessos econòmics que orienten les solucions i els mecanismes de resposta segons la prioritat que donin a la cohesió, la igualtat i la solidaritat, i per tant les fonts i els mecanismes de finançament, en la estructuració i sostenibilitat del sistema de resposta.

Els serveis socials són un dels sistemes de l'estat del benestar, juntament amb la seguretat social, el sistema de salut, el sistema d'educació, les polítiques per l'ocupació, les polítiques d'habitatge i altres actuacions públiques, que tenen com objectiu la disminució de les desigualtats mitjançant la cobertura de les necessitats bàsiques dels individus. Aquesta cobertura ha de permetre el millor desenvolupament de la capacitat de les persones i afavorir la cohesió social i un marc de respecte per la dignitat personal.

Els serveis bàsics tenen funcions de porta d'entrada, detecció i accés, amb una visió més generalista i de continuïtat en què la proximitat esdevé de gran utilitat i els serveis especialitzats estan orientats segons tipologia de funcions i de serveis per àmbits i poblacions amb necessitat.

En aquest apartat, ens centrarem en la protecció social davant la pèrdua d'autonomia, la dependència per discapacitat, envelliment o malaltia, la infància i l'adolescència, i l'emergència social, com a resposta a les desigualtats que es generen en aquests àmbits.

1. Nous contextos econòmics i socials: noves formes de desigualtat

“Espanya s’ha convertit en l’Estat amb més desigualtat social dels 27 que conformen la Unió Europea. Des de fa cinc anys, la fractura entre les llars que més ingressen i les que menys no ha parat de créixer i la pobresa segueix augmentant, amenaçant a la cohesió social. En aquest context, les retallades en els serveis socials de caràcter universal tenen un efecte tràgic per a la població. Així mateix, un dels perjudicis més dolorosos és el que recau sobre els infants: la taxa total de pobresa infantil se situa actualment a Espanya en el 27,2%.”
Informe Eurostat 2011.

És evident que els grans canvis que han estat afectant a les societats contemporànies, especialment en els àmbits econòmic- productiu, socials, culturals i familiars, han fet aflorar un augment i alhora una diversificació més gran de les desigualtats i de les situacions de vulnerabilitat social, que es venen a sumar a les ja tradicionals de pobresa i precarietat.

Tot i que les mancances econòmiques, i més amb l’actual context de crisi, són un aspecte clau per explicar les desigualtats socials, han sorgit noves formes de segregació que fan referència a la dificultat per exercir drets bàsics relacionats amb la condició de ciutadania, i que estan conduint a l’exclusió i a la inhibició social, laboral, econòmica, i política a amplis sectors de la població.

Aquestes formes de segregació es relacionen amb els següents factors:

Factors demogràfics i relacionals com l’envelliment de la població, i la dependència econòmica i sanitària que això suposa, així com el deteriorament de les xarxes familiars, i comunitàries. També podem parlar dels canvis en la composició ètnico-cultural i religiosa, derivada dels últims moviments migratoris. **Factors econòmics**, agreujats extraordinàriament amb l’actual context de crisi, com la pobresa, les dificultats financeres de les llars o bé la dependència econòmica de la protecció social. **Factors laborals**, com a conseqüència dels nous processos productius, els canvis tecnològics, la desregulació laboral, les conseqüències de la crisi econòmica, o bé les actuals normatives laborals han provocat, d’una banda, una desocupació severa que afecta a milions de persones i, d’altra banda, la precarietat sistemàtica en la nova ocupació. **Factors formatius** generadors de desigualtats socials, com els nivells baixos de formació, el fracàs escolar, l’abandonament prematur del sistema educatiu o bé el desconeixement de la llengua. **Factors socio-sanitaris** com les actuals dificultats per accedir als serveis bàsics universals o als tractaments adients per controlar malalties cròniques. **Factors residencials** vinculats a les dificultats per accedir o mantenir un habitatge digne, la pèrdua traumàtica de la llar en processos de desnonaments, els infrahabitatges i les dificultats per cobrir les despeses de subministraments energètics.

Estem parlant d’aquells aspectes més significatius que, sols o combinats, sostenen desigualtats socials clares que provoquen precarietat i marginació. Sense oblidar que, a tot plegat, cal sumar l’impacte dramàtic de l’actual crisi econòmica que ha agreujat o bé provocat l’entrada de moltes famílies del nostre país en situacions de pobresa i exclusió social, fins arribar a un context d’emergència social com el que estem patint en aquest moment.

El problema és, tal i com diu Joan Subirats “... l’existència de noves fractures socials i de la ruptura de les coordinades més bàsiques de la integració: la participació en el mercat productiu,

el reconeixement públic i la participació política, així com l'adscripció social i comunitària que proporcionen la família i/o les xarxes socials."

2. Els serveis socials, una resposta a les desigualtats: marcs de referència

"Els Serveis Socials han permès pal·liar situacions de desigualtat. Cal, però, millorar i consolidar el Sistema Català de Serveis Socials per a que doni resposta als serveis socials com un dret subjectiu de caràcter universal, que esdevé un progrés social de les persones" Preàmbul de la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials.

El sistema de serveis socials en els darrers anys ha adquirit una gran rellevància política, social i econòmica. Aquesta situació té dues causes fonamentals: en primer lloc, una intensa acció política, per part dels últims governs progressistes tant a l'Estat com a Catalunya, que s'ha concretat en la construcció d'un marc legislatiu referent com és la *Ley estatal de Promoción de la Autonomía Personal i de Atención a las Personas en situación de Dependencia (LAPAD/2006)*, la Llei catalana de Serveis Socials (2007) i la Llei dels Drets i les Oportunitats en la Infància i l'Adolescència (2010). D'altra banda, la creixent demanda social provocada fonamentalment per la crisi econòmica.

Quant al marc legal, ha significat un canvi legislatiu històric i de referència que ha permès parlar de drets subjectius i d'universalització de serveis. Així, es fa visible una aposta clara per la construcció dels serveis socials com un nou sistema de protecció social, que havia de completar el desenvolupament de l'Estat de Benestar. L'objectiu era superar definitivament tant les lògiques de la beneficència com d'assistència social i convertir el sistema en el quart pilar d'aquest Estat de Benestar.

Albert Serra, director de l'Institut de Governança i Direcció Pública d'ESADE, clarifica que *"l'esperit de les lleis de dependència, serveis socials i infància proposa, en tots els casos, l'establiment de drets i no de concessions discrecionals, orientacions d'atenció i promoció i no d'assistència benèfica o pal·liativa exclusivament; vocació universal i no segmentada ni limitada a rendes baixes; voluntat de tractament professional i no burocràtic; prestació de servei i no de subsidi indiscriminat (sense oblidar que l'ajut econòmic és una eina dels serveis socials fonamental)."*

Els serveis socials, conjuntament amb la seguretat social, el sistema de la salut, el sistema d'educació, les polítiques d'ocupació, les polítiques d'habitatge i altres actuacions públiques, tenen com a objectiu la disminució de les desigualtats mitjançant la cobertura de les necessitats bàsiques dels individus. Totes aquestes cobertures han de permetre el millor desenvolupament de la capacitat de les persones i afavorir la cohesió social.

En aquest marc, i tal i com diu l'apartat III del preàmbul de la Llei de serveis socials, *"els serveis socials són el conjunt d'intervencions que tenen com objectiu garantir les necessitats bàsiques dels ciutadans, posant atenció en el manteniment de llur autonomia personal i promovent el desenvolupament de les capacitats personals, en un marc de respecte per la dignitat de les persones"*. No hem d'oblidar que la Llei de serveis socials a Catalunya inclou el desplegament de la Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a la dependència.

Però la realitat ha estat que l'estructuració del sistema de serveis socials ha tingut un desenvolupament més feble que la dels altres sistemes, amb una "divisió" entre serveis bàsics, fonamental responsabilitat de l'administració local, i uns serveis especialitzats, gestionats sota la responsabilitat de les autonomies i de l'Estat. Aquesta lògica ha estat recolzada per una responsabilitat compartida també en la regulació, planificació, el finançament i la provisió. Els serveis bàsics tenen funcions de porta d'entrada, detecció i accés amb una visió generalista i de continuïtat en què la proximitat esdevé de gran utilitat i els serveis especialitzats estan orientats segons la tipologia de funcions i de serveis per àmbits i població amb necessitat.

Estem parlant del sistema de benestar més descentralitzat, amb un fort component competencial de les administracions locals. Aquest element, que garanteix actuacions desenvolupades des de la proximitat i l'adaptació a les característiques del territori, alhora ha generat un sector especialment atomitzat i excessivament heterogeni. A més, cal afegir tres elements importants: és un àmbit en una fase incipient en la consolidació d'un cos teòric com a disciplina, poc modern en el model de gestió comparat amb altres sectors i fortament externalitzat en la prestació dels serveis, amb l'existència de diferents actors i molt diversos, que significa que té com a dificultat afegida la gestió de xarxes heterogènies.

Fernando Fantova, consultor social, ja aclareix en aquest sentit que *"el recent desenvolupament del sistema de serveis socials fa que trobem deficiències encara no resoltes. La definició i ordenació general del sistema s'ha fet a través de l'agregació d'un conjunt de prestacions que no conformen un sistema ben integrat amb una perspectiva unitària de la missió que tenen. La seva relativa joventut també fa que no s'hagi pogut consolidar amb el mateix grau de professionalització que ho han fet l'educació o bé la sanitat públiques."*

Per tant, estem parlant d'un sistema de serveis que no ha pogut desenvolupar-se adequadament, pel conjunt de punts febles que ja hem esmentat i perquè ha coincidit amb l'actual crisi econòmica, que ha generat noves situacions de risc i d'exclusió social per a moltes persones, incrementant espectacularment la pressió sobre els serveis socials bàsics municipals.

3. Desigualtats en l'accés al dret a l'autonomia personal

"En este sentido, el Sistema de Atención de la Dependencia es uno de los instrumentos fundamentales para mejorar la situación de los servicios sociales en nuestro país, respondiendo a la necesidad de la atención a las situaciones de dependencia y a la promoción de la autonomía personal, la calidad de vida y la igualdad de oportunidades"

Exposición de Motivos de la Ley 39/2006, de 14 de diciembre, de Promoción de la Autonomía Personal y Atención a las personas en situación de dependencia.

El marc regulador actual en l'àmbit de l'atenció a la dependència està definit per la *Ley de Promoción de la Autonomía Personal y Atención a las personas en situación de dependencia* (LAPAD/2006) i les lleis de prestacions (2006) i de serveis socials a Catalunya (2007), a partir de la que apareix el Sistema Català d'Autonomia i Atenció a la Dependència. Cal recordar que va ser una llei presentada per un Govern socialista i votada favorablement per la resta de partits del Congrés, excepte per CiU i PNV, i sens dubte és la norma en l'àmbit social més important dels darrers 25 anys.

Davant la realitat demogràfica sobre l'envelliment de la població, es calcula que el 2020 les persones majors de 65 anys a Catalunya seran el 20% de la població i, a més, que hi haurà unes 300.000 més grans de 80 anys. S'estima que unes 500.000 persones necessitaran suport social o sanitari per manca d'autonomia, tal i com la descriu la llei vigent. És evident que aquestes dades justifiquen clarament la necessitat d'aquesta llei i de l'existència d'un sistema d'atenció a la dependència ben desenvolupat, tal i com ha passat a Europa des de finals dels anys 90.

El concepte de ciutadania està directament vinculat amb el d'autonomia. Les persones no són plenament lliures si no tenen garantida la seva autonomia a la vida quotidiana. Per tant, l'esforç legislatiu dels governs socialistes per convertir aquest supòsit en un dret subjectiu i universal està justificat i entronca directament amb els valors primaris del ideari polític del socialisme. Però, a més de la identificació del dret, també significava potenciar un sector generador d'activitat econòmica i d'ocupació no deslocalitzable a banda que facilitava el reconeixement econòmic i social de les tasques de cura, majoritàriament desenvolupades per dones des de la invisibilitat i la precarietat.

En els sis anys d'aplicació de la Llei s'han beneficiat més de 161.436 persones a Catalunya i la xifra actual de prestacions i serveis és de 207.750, dels quals 86.186 són serveis i 121.564 són prestacions. El perfil majoritari dels beneficiaris són dones majors de 80 anys amb Grau III i que tenen com a prestació principal "cuidadora familiar" i amb un nivell d'ingressos mitjà entre 8.500 a 10.000 euros.

La LAPAD ha estat qüestionada, des del primer moment, en dos punts: la invasió de competències des de l'Estat a les CCAA i la insuficiència del seu finançament. Tot i això, es va preveure un procés d'implantació fins el 2015, any en què s'hauria d'haver desplegat totalment i estava prevista una revisió pel seu ajust de millora en l'eficàcia, dispositius i prestacions.

Però l'escenari actual és radicalment diferent, ja que les conseqüències de l'actual context de crisi econòmica i les decisions i actuacions dels actuals governs de l'Estat i de la Generalitat estan impedit el desplegament normatiu i desmantellant els sistema de serveis públics d'atenció a la dependència, augmentant així les desigualtats en l'accés als recursos que afavoreixen l'autonomia personal.

Amb l'actual govern del PP a l'Estat hi ha hagut un procés de paralització i desmantellament sistemàtic del desplegament de la llei de Dependència, amb el que això suposa d'alteració del dret de moltes persones dependents.

Des de desembre de 2011, quan s'aprova en el Consell de Ministres la paralització de la llei per als dependents moderats, passant per la contrareforma de juliol de 2012 que modifica 16 disposicions de la LAPAD, entre les més significatives:

- Reducció del 15% de la quantia establerta per a la prestació econòmica per cures a l'entorn familiar.
- Desaparició del conveni especial de la Seguretat Social que suspèn la cotització dels cuidadors/es no professionals
- Paralització de la Llei pels dependents moderats (Grau I) fins el juliol del 2015.
- Supressió dels dos nivells en què es dividia cada grau, que suposa noves revisions a la baixa de moltes persones i per tant el risc de reduir els serveis i prestacions a les que tenien dret, així com l'expulsió del sistema de moltes altres.

- Augment de la participació de les persones beneficiàries en el pagament dels serveis i prestacions, utilitzant la renda i el patrimoni (s'inclou el 5% del valor cadastral del l'habitatge) i s'incorpora la figura de reconeixement de deute. Moltes famílies no podran fer front a les despeses vinculades amb la cura dels seus dependents.

L'any 2013 el PP retalla 1.108 milions d'euros del sistema d'atenció a la dependència que suposa la reducció i la precarització de l'atenció a les persones dependents, la pèrdua de llocs de treball i sobretot la impossibilitat de molts ciutadans i ciutadanes d'assumir el cost dels serveis que necessiten per poder ser autònom i viure amb dignitat. Es tracta d'un augment de les desigualtats socials entre les persones dependents, ja que només podran accedir als serveis que poden millorar la seva autonomia aquelles persones que puguin pagar-los.

Tota aquesta situació ha anat acompanyada per l'alentiment de l'aplicació de la llei per part del govern de CiU a la Generalitat. Un dels últims episodis ha estat la no tramitació de prestacions econòmiques vinculades adreçades a facilitar l'ingrés en centres residencials de gent gran. Això ha abocat a les famílies a situacions molt complicades.

Tot plegat ens porta a la conclusió de que ni la Llei de dependència ni les persones dependents són una prioritat per als governs actuals de l'Estat i de la Generalitat. Des del primer moment han desenvolupat un procés de desarticulació dels sistemes d'atenció a la dependència basant-se en arguments vinculats amb la insostenibilitat econòmica de la llei. Aquest procés està violant drets de les persones dependents i generant més desigualtats. Volem destacar especialment que també suposa un atac directe als drets de la gent gran i de les dones.

La gent gran, a més, es veu afectada per la decisió del Govern del PP d'apujar l'IRPF (reducció de les pensions), la imposició del copagament sanitari i la reforma de les pensions. D'altra banda, les dones encara majoritàriament responsables de les tasques de cura i, per tant, amb majors dificultats per accedir a l'ocupació, veuen com la suspensió de la cotització de les cuidadores no professionals condemna moltes dones a no tenir pensió contributiva i, per tant, se les aboca a situacions de pobresa.

4. Les desigualtats, també presents en la infància i l'adolescència

"Els infants tenen dret a gaudir del nivell de salut més alt possible, d'un nivell de vida adequat al seu desenvolupament físic, mental, espiritual, moral i social i el deure dels estats de garantir la plena aplicació d'aquests drets, d'assegurar al màxim possible la supervivència i el desenvolupament de l'infant, i més específicament de combatre la malnutrició infantil mitjançant, entre d'altres, el subministrament d'aliments nutritius adequats i programes de suport a les famílies en l'àmbit de l'alimentació. "

Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'Infant

El marc de referència en l'àmbit de la infància a Catalunya és la Llei dels Drets i les oportunitats en la Infància i l'Adolescència (2010), que significa la unificació en un sol text dels drets civils, polítics i d'accés a la salut i a l'educació dels infants. També queda clara la seva vocació de garantir la prevenció, l'atenció, protecció, la promoció del benestar personal i social i la participació dels infants i adolescents, que se situen com subjectes de drets i oportunitats, actualitzant la normativa

que fins ara hi havia en aquest camp per adaptar-la a les noves necessitats i circumstàncies socials.

La realitat ha estat que l'actual Govern de CiU a la Generalitat no ha prioritzat el seu desplegament, en el sentit d'establir una cartera de serveis que garantís aquestes prioritats i sobretot pel que fa a la incidència en els entorns amb risc d'exclusió i pobresa infantil, el desenvolupament de polítiques preventives conjuntament amb les administracions locals i les entitats que treballen en l'àmbit de la infància així com reforçament dels equips d'atenció a la infància per tal d'incrementar la prevenció en els barris i famílies més vulnerables.

Les dades més significatives de la realitat sociodemogràfica ens diuen que a Catalunya hi viuen 1.369.079 infants (0 a 17 anys), és a dir, un 18,2% del total de la població. Però alhora, tal i com diu l'informe sobre la malnutrició infantil del Síndic, el risc de pobresa en els menors de 16 anys s'ha incrementat al nostre país fins al 26,4% i, a més, el 4% d'aquests menors de 16 anys pateixen privacions materials que afecten a l'alimentació; és a dir, gairebé uns 50.000 infants catalans.

Actualment ens trobem que a mesura que la crisi s'ha intensificat i les retallades pressupostàries i de serveis han augmentat, les situacions de precarietat econòmica estan posant en risc la igualtat d'oportunitats de molts infants. Cada cop són més visibles les desigualtats socials a l'escola, i en l'accés a drets fonamentals com el de la salut, o bé l'habitatge o bé a necessitats bàsiques com una nutrició adequada.

Dos exemples clars d'aspectes bàsics imprescindibles de prioritzar serien:

- les necessitats dels infants en famílies en risc o bé situació de pobresa, sobretot la garantia d'una alimentació adequada per a tots els infants. Això no s'està complint: ho demostra la insuficient cobertura de les beques de menjador, recurs bàsic contra la pobresa i facilitador de l'escolarització, que en el curs 2012/ 2013 es van reduir en un 24%. La pobresa infantil d'avui, si no es combat amb polítiques de redistribució i de suport a la infància i les famílies, generarà un cicle pervers que farà molt difícil que les persones en risc d'exclusió i els seus infants puguin sortir-ne algun dia.

- el manteniment d'actuacions claus per a l'equitat i la igualtat d'oportunitats com el finançament adequat per l'etapa educativa 0-3, tal i com està establert a l'Estatut d'Autonomia o bé a la Llei d'Educació de Catalunya. L'educació infantil, especialment la xarxa municipal d'escoles bressol, que apostava per afavorir necessitats educatives fonamentals però també la inclusió i la vertebració social. Tot això ha generat l'expulsió de la població al llindar de la precarietat i ha reduït bona part de la demanda de les places.

En aquest context, el mes de juliol del 2013 es va signar el Pacte per a la Infància a Catalunya, impulsat pel Govern de la Generalitat. La realitat ens confirma, però, que no ha significat un pas endavant en les polítiques d'infància al nostre país, ja que no s'està impulsant el desplegament de la llei vigent, es mantenen les retallades de serveis i prestacions i no s'està donant respostes reals a l'augment de necessitats de la infància. El pacte no contempla un compromís de recursos econòmics en la prioritització i l'operativitat de la llei d'infància, però tampoc en la resta de lleis i polítiques que impliquen a aquest sector de la població, com la llei de serveis socials i la

seva cartera de serveis, la llei i polítiques educatives, la llei de prestacions socials de caràcter econòmic, la renda mínima d'inserció i les polítiques que actives d'ocupació.

5. Els serveis socials i la contenció de l'emergència social

El sistema català de serveis socials, just quan estava immers en el seu procés de construcció i consolidació, a partir de la identificació de nous drets subjectius i de la creació de marcs legals referents que els concretaven, s'ha vist absolutament sobrepassat per l'augment desafortat de la demanda social provocada pel context de crisi econòmica.

Més de 900.000 persones aturades, 203.354 persones registrades a les oficines del SOC no cobren cap prestació ni subsidi, 113.300 llars catalanes sense cap ingrés, 7000 famílies desnonades a Catalunya durant el 2012, 1 de cada 5 catalans viu en risc de pobresa, entre els menors de 16 anys hi ha un 26,4% de risc de pobresa. Totes aquestes xifres són indicadors clars de que el nostre país es troba en una situació d'emergència social i es requereixen mesures urgents per contenir l'augment de la pobresa i les desigualtats.

Podem afirmar que els serveis socials locals i nacionals es troben desbordats davant de multitud de noves demandes i noves situacions per les que tenen poques respostes. L'oferta de serveis és inadequada per afrontar les tres problemàtiques bàsiques que estan arribant als serveis socials: la cobertura de l'alimentació, l'habitatge i algun tipus d'ingrés bàsic. El tractament que s'està donant a la majoria d'aquests problemes és d'urgència. Per exemple, les intervencions en habitatge o bé en renda són paliatives o reactives. La cartera de serveis vigent, elaborada en un context de pre-crisi, no pot donar resposta a les actuals necessitats i això posa en risc els equips de professionals dels serveis bàsics que pateixen la pressió de la demanda social cada cop amb menys recursos.

Les decisions preses pel Govern de l'Estat i el de la Generalitat estan agreujant encara més la situació, eliminant drets subjectius com el de la RMI que ha reduït un 23,6% els seus beneficiaris en dos anys, dificultant el desplegament dels marcs legals com la llei de infància o la de promoció de l'autonomia personal i atenció a la dependència, implementant retallades pressupostàries que comporten un clar increment de l'empobriment de la ciutadania i una major desigualtat social, o bé impulsant iniciatives basades en models de beneficència, com la Marató contra la pobresa a TV3.

En aquesta situació trobem molts ajuntaments, que estan desenvolupant diferents iniciatives per fer front a la situació des de models d'intervenció social no assistencialistes, basats en la promoció de l'autonomia personal, en intervencions integrals i enfocaments comunitaris. Els serveis locals d'intermediació i suport a les famílies en temes d'habitatge, la creació de bancs locals d'habitatge de lloguer social, nous models de distribució i garantia d'aliments a través de les botigues solidàries, cobertura de les necessitats alimentàries dels infants en risc durant tot l'any, els plans d'ocupació locals, entre d'altres són exemples de tot tipus d'actuacions que s'han impulsat per reduir les desigualtats socials en les ciutats i pobles del nostre país.

En aquest context, els serveis socials bàsics poden entrar en una situació de col·lapse. Per tant, és evident que el nostre país necessita un pla de xoc per abordar aquest context d'emergència,

que passi fonamentalment per pressupostos prioritzats des de la lògica social, la fortalesa del sistema català de serveis socials, l'absoluta coordinació i la col·laboració institucional amb els ajuntaments i amb les entitats del tercer sector que també estan intervenint.

6. Nous contextos, noves situacions, noves propostes

- Des de la certesa que l'atenció a la dependència s'ha de mantenir, cal exigir al Govern de l'Estat la garantia del desenvolupament de la Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, per garantir els drets de les persones dependents, la qualitat dels serveis i prestacions i la seva sostenibilitat econòmica.
- Cal exigir al Govern de l'Estat que garanteixi l'aportació pressupostària necessària per a l'atenció a les persones en situació de dependència com un servei bàsic, subjectiu i universal de la cartera de serveis socials, tenint en compte que, a més, és un sector que genera ocupació de qualitat i no deslocalitzable.
- El Govern de la Generalitat ha de garantir un complet desenvolupament del Sistema Català d'Autonomia i Atenció a la Dependència (SCAAD), evolucionant cap a una Xarxa de Serveis composta per Plataformes Integrals de Proximitat (PIP), distribuïdes equitativament pel territori, amb la missió de prestar els serveis, prestacions i suports, tant socials com sanitaris a persones amb dependència i a les seves famílies.
- Dissenyar una cartera de serveis per l'atenció a la dependència àmplia, integral i amb possibilitats de ser "personalitzada".
- Acostar l'àmbit sociosanitari amb el de la dependència, ja que el primer indicador de la dependència és la salut.
- Garantir el desplegament de la Llei dels Drets i les oportunitats en la Infància i l'Adolescència (2010) establint la cartera de serveis corresponent així com les accions necessàries tant des de la vessant de la protecció, la prevenció de les situacions de risc com des de la promoció d'estratègies i instruments que garanteixin la seva participació social en funció del seu moment evolutiu i maduratiu.
- Desenvolupar el Pacte per a la infància amb els recursos pressupostaris necessaris per garantir l'operativització dels seus objectius en mesures concretes.
- Desenvolupar polítiques integrals d'infància i família, que permetin la connexió entre les diferents polítiques i serveis com la sanitat, l'educació, l'habitatge, els serveis socials i el lleure, així com la coordinació i cooperació entre les diferents administracions i agents socials. Aplicant un model que tingui en compte el cicle vital dels infants i les seves famílies, basat en la prevenció de situacions de vulnerabilitat.
- Incidir en els entorns on es concentrin situacions de desigualtat econòmica, social i escolar amb mesures com les Zones d'Actuació Preferent i programes d'atenció comunitària amb l'objectiu d'evitar situacions cròniques d'exclusió i pobresa infantil.
- Reforçar els equips d'atenció a la infància per tal d'incrementar la prevenció en les famílies i barris més vulnerables.
- Situar als infants en el centre d'atenció en la lluita contra la pobresa, invertint per trencar el cicle intergeneracional de l'exclusió, a través d'una estratègia específica per a la infància en risc de vulnerabilitat amb l'objecte de garantir les drets i condicions de vida de nens i nenes.
- Garantir les necessitats bàsiques d'alimentació suficient i adequada als nens i nenes en risc d'exclusió, a partir de models globals que assegurin tres àpats tots els dies, així com

amb dotacions pressupostàries adients per cobrir les beques de menjador, com a dret subjectiu de tots els nens i nenes que ho necessitin.

- Defensar el model actual d'escoles bressol com a una de les prioritats educatives a salvaguardar dins el servei públic i pel que significa la seva contribució a l'equitat i la igualtat d'oportunitats de la infància. Reclamant el compliment de la responsabilitat de la Generalitat en el finançament d'aquesta etapa educativa fonamental per el desenvolupament del infant.
- Garantir l'accés a llibres i a material escolar, al lleure infantil, amb un sistema de beques i ajuts suficients.
- Consolidar el Sistema català de Serveis Socials com una part fonamental de l'Estat de Benestar, revisant i adaptant la cartera de serveis a les noves necessitats socials, sempre des de la coordinació i col·laboració entre la Generalitat, les administracions locals i les entitats socials.
- Reclamar la prioritització pressupostària al Govern de la Generalitat, a l'àmbit de serveis socials que permeti millorar la dotació dels contractes programes adreçats als ajuntaments i les subvencions i contractes amb proveïdors i entitats del tercer sector.
- Situar la lluita contra la pobresa i l'exclusió social en el centre de l'agenda política, desenvolupant un pla de xoc, a partir de les línies vermelles i amb el recursos necessaris per fer front a la situació d'emergència social que estem vivint.
- Impulsar un acord de país per a la dignitat, com un gran compromís amb totes les forces polítiques, institucions i agents socials contra l'atur i contra la pobresa.
- Treballar per la garantia d'uns ingressos bàsics per a les famílies en situació de pobresa, a partir de la reforma de la Renda Mínima d'Inserció que s'adapti a les noves realitats socials, o bé l'impuls de la Renda Garantida de Ciutadania.
- Assegurar la cobertura de les necessitats bàsiques alimentàries de la ciutadania des models basats en la defensa de drets, la igualtat d'oportunitats i la dignitat de les persones.
- Incorporar la lògica social en el conjunt de polítiques públiques relacionades amb els factors que a l'actualitat estan generant situacions d'exclusió social com: la dificultat per accedir a un habitatge digne (actuar sobre el sobreendeutament de les famílies en habitatge, inclosa la dació en pagament, fomentar el lloguer social, particularment amb pisos buits que siguin propietat d'entitats financeres i pal·liar la pobresa energètica) o bé a un treball (crear accions específiques per abordar l'atur de les persones majors de 50 anys, plans d'ocupació i polítiques actives de qualificació i requalificació professional, especialment per a les persones aturades de llarga durada i per joves).

Bibliografia

- Fantova, Fernando. *Manual para la gestión de la intervención social*. CCS (2011)
- Sarasa, Sebastià. *L'Impacte social de la crisi a l'àrea metropolitana de Barcelona i a Catalunya*. Papers 56. Regió Metropolitana de Barcelona. (2013)
- Serra, Albert. *Els serveis socials i la nova pobresa*. Documents Taula de Serveis Socials del Baix Llobregat. (2013)
- Subirats, Joan. *Pobresa i exclusió social. Un anàlisi de la realitat espanyola i europea*. Col·lecció Estudis Socials. n.16. (2004).